

บทที่ ๕

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย และเพื่อศึกษาผลสำเร็จการเผยแผ่พุทธของศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย โดยศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราเอกสารทางวิชาการ ด้านจัดการและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิดและข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ พระสงฆ์ในจังหวัดเลย ผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานในเขตพื้นที่จังหวัดเลย และประชาชนทั่วไปที่เข้าปฏิบัติธรรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณานำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลวิจัย

๕.๑.๑ ศึกษาพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วิธีการเผยแผ่พุทธธรรมในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการเผยแผ่แบบประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ทางสังคม จารีต ประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันมากมาย ทรงใช้อุบายในการเลือกบุคคล รोजหะหรือโอกาส การสอนของพระพุทธเจ้าในแต่ละครั้ง จะมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่า เป็นลีลาการสอน ๔ รูปแบบคือ สันทัสสนา ซึ่งแสดงให้เห็นชัดคือ จะสอนอะไรก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน สมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติสัมปทั้งสนาเข้าใจให้อาจหาญแกลวกกล้า คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอดุสาหะ และสมุตเตชนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบาน โดยใช้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป

พระพุทธเจ้าทรงมีพระสงฆ์สาวกเป็นกำลังหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้กระทำกันหลายรูปแบบ เช่น การแสดงธรรม การสนทนาธรรม การแนะนำสั่งสอน การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อข้องใจสงสัย เป็นต้นโดยที่พระพุทธเจ้าประทานหลักในการเผยแผ่ให้พระสาวก ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการแสดงธรรม ให้มีเหตุผลต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจ ชัดเจนในแต่ละประเด็นแสดงธรรมด้วยจิตเมตตา มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมโดยไม่ยกตนข่มท่านและไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่นพระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรงปฏิบัติสมควร และยึดมั่นในคุณธรรมของผู้แสดงธรรม จึงสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้พระพุทธศาสนาแพร่หลาย

ออกไปทั่วชมพูทวีปและเจริญรุ่งเรืองมั่นคง สืบเนื่องจนถึงยุคสมัยปัจจุบัน พระสงฆ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่คนในชุมชน สั่งสอนให้คนเป็นคนดีคุณสมบัติของผู้เผยแผ่ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาและยอมปฏิบัติตามในคำสอนอย่างน่าอัศจรรย์ โดยผู้เผยแผ่เพียงมีคุณสมบัติที่ปรากฏภายนอกและคุณสมบัติภายใน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง รูปร่างหน้าตาและคุณสมบัติภายใน เป็นคุณธรรมที่ผู้เผยแผ่พึงปฏิบัติ และเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักพุทธธรรม เพื่อจะได้สอนให้ถูกประเด็นทั้งภาคทฤษฎีเพื่อยังศรัทธาความเลื่อมใสและให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพสูงสุด

อุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นต้องเลื่อมใส ศรัทธาในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากเทคนิคและวิธีการเผยแผ่แล้ว สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เช่น ลมฟ้าอากาศ วิธีดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น อหิงสา ศีล การศึกษาความเชื่อ ทศนคติ จารีต วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่งานทางพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น พระสงฆ์ผู้เผยแผ่นอกจากปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามธรรมวินัยแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีความชำนาญและความสามารถในการหลาย ๆ ด้านประกอบกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติของพระสงฆ์หรือตัวผู้สื่อเอง ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้ฟังที่ได้พบและได้เห็น

พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นท่ามกลางสังคมอินเดียที่มีความหลากหลายด้านความเชื่อ ศาสนา ลัทธิต่างๆ ที่อุบัติขึ้นก่อนพระพุทธศาสนา และที่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกัน ตลอดจนลัทธิที่เกิดขึ้นมาภายหลังอีกมากมาย แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้นมาในดินแดนชมพูทวีป หรืออินเดียเหมือนกับลัทธิศาสนาต่างๆ เหล่านั้น แต่พุทธศาสนามีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากลัทธิศาสนาต่าง ๆ ได้แก่การอุบัติขึ้นมาพร้อมกับ การปฏิรูปสังคมอินเดียเสียใหม่ คือพุทธศาสนาได้เสนอหลักทฤษฎีใหม่ ซึ่งหักล้างกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวอินเดียไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการที่แตกต่างจากศาสนาพราหมณ์โดยสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาและอุปสรรคจากภายใน และปัญหาและอุปสรรคจากภายนอก นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจรูปแบบการประพฤติพรหมจรรย์ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหาพระสุทินกับภรรยาเก่า นางมาคันทียาอาฆาตพระพุทธเจ้า ภรรยาเก่าล่อลอบจับพระจุลกาลสิกข์ เป็นต้น ปัญหาความขัดแย้งกับรัฐ เช่น กรณีพระธนิยะขโมยไม้หลวง ปัญหาเรื่องการทำทนายได้วาทะจากผู้นับถือศาสนาอื่น เมื่อพระพุทธองค์และพระสาวกเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว ทำให้พระเกียรติคุณแผ่ทั่วทุกทิศ สร้างความไม่พอใจให้แก่เหล่านักบวชนอกศาสนา บางพวกอยากลองดี บางพวกอยากเอาชนะ บางพวกอยากได้ความรู้ จึงมักมาทำโต้วาทะอยู่ไม่ขาด เช่น กรณีอุปาลิวาสสูตร สีหเสนาปติวัตถุ เป็นต้น

๕.๑.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย

ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆทั้งในส่วนของคุณสมบัติของนักเผยแผ่ของพระพุทธเจ้าอุดมมุ่งหมายในการสอนของพระพุทธเจ้าหลักการสอนของพระพุทธเจ้าลีลาการสอนของพระพุทธเจ้าวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้าบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสาวกมาประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์วิธีการในการเผยแผ่พุทธธรรมให้ประสบผลสำเร็จ

สำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลยเป็นสถานที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือและศรัทธา เพราะท่านเป็นผู้นำทางความคิด ที่มีความรู้ความสามารถเผยแผ่พุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสู่ประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม และได้เป็นแบบอย่างของความเป็นผู้นำหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม ท่านได้เป็นต้นแบบของความดีงาม ยึดมั่นในการทำความดี มีผลงานมากมายในการทำประโยชน์เพื่อสังคม ทั้งการปกครอง การศาสนศึกษา การสาธารณูปการการศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณสงเคราะห์ การเผยแผ่ด้วยคุณธรรมที่ท่านได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติ คือ ความซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ เป็นพระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติชอบ เป็นผู้นำทางความคิด มีจิตและวิญญานของความเป็นนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา มีอุดมการณ์เพื่อให้คนได้เข้าถึงธรรม

ผลงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะของการประยุกต์ให้เข้ากับวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งต้องใช้นโยบายแบบวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้สนใจปฏิบัติได้รู้ถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่แตกต่าง ผ่านออกมาในลักษณะการแสดงพระธรรมเทศนา จะเป็นลักษณะที่จะฉลองศรัทธาเจ้าภาพ เพิ่มพูนปัญญาบารมีและให้กำลังใจต่อผู้ได้บังคับบัญชา ให้มีกำลังใจในการประกอบศาสนกิจที่สมบูรณ์ต่อไปนอกจากนี้ยังเป็นการออกไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ดูแลในการออกตรวจความเรียบร้อย หรือออกไปรับรู้การปฏิบัติงานของผู้สำนักปฏิบัติอื่นๆ เพื่อการสนองงานคณะสงฆ์ ส่งผลให้เกิดความสามัคคี กลมเกลียว สามารถประคับประคองศรัทธาของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างดีอุดมการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ท่านได้ดำเนินตามที่พระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติไว้เป็นตัวอย่างในการประกาศพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีแนวคิดให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรได้มีโอกาสในการศึกษาที่สูงขึ้นไม่จำกัดเฉพาะนักธรรม-บาลี ท่านยังส่งเสริมการศึกษาในส่วนของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ถ้าอยู่ในเพศบรรพชิตก็จะเป็นกำลังใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพราะการศึกษาที่สูงจะได้รับไว้วางใจ หรือได้รับการเชื่อถือจากประชาชนทั่วไป แต่ถ้าสึกออกไปแล้วก็จะมีความรู้ติดตัวออกไปสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

การเผยแผ่โดยการเทศน์ตามแนวจารีต

สำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ได้ยึดถือจารีตประเพณีที่คนในท้องถิ่นยึดถือปฏิบัติชาวจังหวัดเลยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญและปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นแบบชาวอีสานทั่วไปที่ยึดการดำเนินชีวิตที่เรียกว่า “ฮึดสู้สองครองสิบสี่” อันถือเป็นจารีตประเพณีของชาววังสะพุง จังหวัดเลยก็ว่าได้เป็นจารีตประเพณีที่ชาวจังหวัดเลยถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลา

ชำนาน ถ้าจะพิจารณาตามเนื้อหาแล้ว จะเห็นว่า ฮีตสิบสองครองสิบสี่นี้เป็นประหนึ่งบทบัญญัติในการควบคุมพฤติกรรมสังคมชาวจังหวัดเลย เป็นการกำหนดระเบียบของสังคมที่พึงประพฤติปฏิบัติ ถ้าละเลยมิได้ประพฤติปฏิบัติ ตามฮีตสิบสองครองสิบสี่ เชื่อถือกันว่าจะเกิดอับมงคล เกิดความพินาศล่มจมแล้วแต่กรณี คำว่า ฮีตสิบสองครองสิบสี่ แยกเป็น ๒ อย่างคือ ฮีตสิบสอง กับ ครอง(หมายถึง ครรลอง) สิบสี่ ฮีตสิบสองหมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี แบบแผน ความกระพริตที่ต้งงามหรือประเพณีทำบุญ ๑๒ เดือน อันได้แก่ บุญเข้ากรรม บุญคูณลาน บุญข้าวจี บุญพะเวด บุญสงน้ำ (สงกรานต์) บุญบั้งไฟ บุญข้าชะ (ชำระ) บุญเข้าพรรษา บุญกฐินและบุญลอยกระทง ครองสิบสี่ หมายถึง ตัวยกกฎหมายโบราณเริ่มแต่ตั้งผู้ซื้อสัตย์เป็นผู้มีอำนาจปกครองบ้านเมืองเป็นข้อแรก และคุณสมบัติคุณเมือง ๑๔ อย่างเป็นข้อสุดท้าย ตัวยกกฎหมายโบราณมีไม่มาก แต่คนโบราณก็ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุขโดยปกครองแบบพ่อปกครองลูก พี่ปกครองน้อง ในปัจจุบัน ชาวไทยได้ยอมรับนับถือพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาประจำชาติ และมีค่านิยมเกี่ยวกับการบวชพระเมื่อมีอายุ ๒๐ ปี

การเผยแพร่โดยผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์

รูปแบบการจัดรายการและเนื้อหาของสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาวัฒนธรรมและสังคม วัดศรีอุดมวงศ์มีการวางแผนผังรูปแบบรายการ โดยแบ่งเป็น 3 ผัง คือ ช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละวันนั้นมีความใกล้เคียงกันตามสัดส่วนรายการที่กำหนดไว้คือ เป็นรายการสาระธรรมะที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับพระไตรปิฎก คิดเป็นร้อยละ ๘๐ และเป็นรายการเพื่อสังคม เกี่ยวกับข่าว สุขภาพนันทนาการ การบริการให้ข่าวสารแก่ชุมชน และเป็นการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวทั่วๆ ไป คิดเป็นร้อยละ ๒๐ แต่มีการปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง และตามความสะดวกของนักจัดรายการ ซึ่งการดำเนินรายการในช่วงเวลาต่างๆ ของแต่ละวัน จะเชื่อมโยงให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ถ้าช่วงเช้าจะเป็นธรรมะเบาๆ ฟังสบาย ถ้าช่วงบ่ายเนื้อหาจะมีความหนักแน่นขึ้น ส่วนกลางคืนก็จะเป็นการผ่อนคลายเพื่อเป็นการขับกล่อม ให้ผู้ฟังก่อนนอน ทั้งนี้ในการคัดเลือกบทความ บทสวด หรือธรรมคำสอนต่างๆ จะเลือกให้สอดคล้องตามหลักพระไตรปิฎก โดยได้นำแนวคิดการสื่อสารกับพระพุทธศาสนา บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนมาเป็นหลักในการปฏิบัติ เนื่องจากศาสนากับการสื่อสารเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ทั้งนี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดศรีอุดมวงศ์จึงใช้แนวคิดนี้ในการวางแผนผังรูปแบบการจัดรายการและเนื้อหา ตลอดจนวางแผนผังตารางออกอากาศให้เหมาะสมตามหลักพระพุทธศาสนา อีกทั้งได้ใช้แนวคิดเรื่องรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติซึ่งแนวคิดนี้ลักษณะเหมือนกันกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไปโดยได้ยึดหลักคือ จะต้องให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และบริการสาธารณะแก่ประชาชน และต้องคำนึงถึงสิทธิความเสมอภาค และอิสรภาพของประชาชน แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้มีเกณฑ์หรือกฎระเบียบตายตัวที่ชัดเจนว่ารูปแบบรายการที่ออกมาจะต้องเป็นในลักษณะ หากแต่เป็นการวางแผนผังรายการเพื่อให้แต่ละสถานีมีความสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อสร้างความโดดเด่นให้แก่สถานีโดยเน้นด้านของพระพุทธศาสนาและสังคม จึงทำให้

ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้ฟังที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากอาจจะเล็งเห็นถึงความสำคัญของพระพุทธ-ศาสนามากยิ่งขึ้น จนทำให้สถานีได้รับความนิยม ซึ่งก็เกิดจากศักยภาพของบุคลากรที่ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้แต่ละรายการมีการแบบฉบับเป็นของตัวเอง

การเผยแผ่โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ

รูปแบบกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย เป็นการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควบคู่กับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสาน ในกิจกรรมการทำบุญตามวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ยึด"ทำบุญไม่ควรมีบาป ตามหลักดำเนิงาน ตามกฎกติกาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย คือภายในวัดศรีอุดมวงศ์จะไม่อนุญาตให้มีการเล่นมหรสพ เล่นการพนัน เสพสิ่งเสพติดภายในวัดเด็ดขาด กิจกรรมที่ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น วันสำคัญในประเพณีฮีต ๑๒ มีกิจกรรมในรูปแบบการทำบุญตามประเพณีต่างๆ แตกต่างกันไปในกิจกรรมที่ทำในวันสำคัญแต่ละเดือน

การเผยแผ่โดยใช้ถ้อยคำ

สำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ได้ใช้ถ้อยคำได้อย่างเหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ท่านยังได้เป็นแบบอย่างในการใช้คำพูดในสถานที่ที่มีการประชุมหรือสัมมนา เมื่อเวลาประชุมจะเป็นผู้ฟังที่ดี มากกว่าที่จะพูด แต่ถ้าพูดออกมามีครั้งใด จะเป็นคำพูดที่คม และบางครั้งในการประชุมจะเกิดการโต้แย้ง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปกติของการประชุมโดยทั่วไป วาทะหรือคำพูดที่ทำให้ที่ประชุมเกิดความผ่อนคลาย ไม่เกิดการเครียด และบางครั้งความตึงเครียดก็จะหายไป นี่คือเสน่ห์ที่แสดงให้บุคคลากรที่ร่วมงานด้วย ทำงานอย่างมีความสุข

การใช้ลีลาการเทศน์

ลีลาการเทศน์ สำนวนภาษา กิริยาท่าทาง บุคลิกลักษณะในขณะแสดงธรรมซึ่งถือเป็นลีลาเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลนั้นสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลยมีทีมงานบุคลากรพระแสดงธรรม”ธรรมะอภิลิโก”รูปแบบและแนวทางในการนำเสนอพุทธธรรมที่ทำให้ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจ มีมุมมองให้แง่คิด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ โดยการยกอุทาหรณ์การเล่านิทานประกอบ การเปรียบเทียบกับข้ออุปมาอุปไมย การใช้วิธียกตัวอย่างบุคคล การใช้วิธีการแทรกเรื่องทำให้มีอารมณ์ขัน และการใช้ภาษาง่าย ๆ เหมาะสมกับผู้ฟังมานำเสนอ ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวทางที่ใช้จนกลายเป็นเอกลักษณ์ จึงเป็นการเผยแผ่พุทธธรรมที่สอดคล้องกับพุทธวิธีในการสอนอย่างแท้จริงเวลามีงานแสดงธรรมทั้งจารีตประเพณีวัฒนธรรมนำคำสอนพระพุทธศาสนาออกบรรยายเข้าใจง่ายทั้งนักเรียน นักศึกษา สาธุชนทั่วไป

การใช้พุทธศาสนสุภาษิต คติธรรม คำกลอน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งรูปแบบพระธรรมเทศนา บรรยายธรรม ปาฐกถาธรรม บทความ ที่นำเสนอมีความเด่น ด้านการใช้ภาษาการอธิบายกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ได้มีการยกพุทธศาสนสุภาษิต ยกอุทาหรณ์ เล่านิทาน เปรียบเทียบด้วยข้ออุปมาอุปไมย ใช้วิธียกบุคคลเป็นตัวอย่างถือว่า

เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น และถือว่าเป็นรูปแบบและแนวทางที่ได้นำเอาออกมาเผยแพร่ธรรมมากที่สุด ธรรมที่นำเสนอเป็นเรื่องง่าย ๆ โลกส่วนตัวได้อธิบายเนื้อหาสาระธรรมชัดเจน แจ่มแจ้ง ปราศจากความเคลือบแคลงสงสัย สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริงในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและคนสวนรวมได้ เพราะโดยเนื้อหาธรรมสวนใหญ่จะเน้นเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา ความกตัญญูกตเวทิตาอันเป็นธรรมรากฐานสำคัญของพระพุทธศาสนา เพื่อให้เยาวชน ประชาชนได้นำมาปฏิบัติปรับปรุงแก้ไขขัดเกลาจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรม ศีลธรรม คุณธรรมอันดีงาม

ปัญหาและอุปสรรคการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย

เรื่องงบประมาณ

บทบาทของวัดในชุมชนชนบทมักถูกกล่าวถึงบทบาทในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางด้านศาสนาและพิธีกรรมปัจจุบันวัดได้เปลี่ยนและปรับบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่ทางด้านจิตเจตนาทางด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมของวัดและชุมชนจากการทำงานเชิงรับมาเป็นการทำงานเชิงรุกมากขึ้นวัดถูกคาดหวังจากสังคมในระดับที่มากขึ้น หน้าที่ของวัดหรือบุคลากรของวัดจำเป็นต้องเรียนรู้ถอดบทเรียนสั่งสมประสบการณ์การทำงานของตนเองให้มากขึ้นความคาดหวังของศรัทธาประชาชนหรือชุมชนรอบวัดตลอดถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้แต่ละวัดมีรูปแบบหรือแนวทางการบริหารในลักษณะเฉพาะตนแนวทางการบริหารวัดในรูปแบบสมัยใหม่วัดและบุคลากรสงฆ์จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเน้นการบริหารที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัจจัยด้านต่างๆ ภายในวัดไม่ว่าจะเป็นทุนทางด้านบุคคลงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จนำองค์กรวัดไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์และเป็นที่พึงของศรัทธาชาวบ้านและชุมชนโดยใช้หลักทั้งศาสตร์และศิลป์มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีแบบแผน ปัญหาการบริหารวัดในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์(สถานที่) และการจัดการโดยส่วนมากวัดประสบปัญหาในด้านเกี่ยวกับการปกครองการ เผยแผ่ งบประมาณ จำเป็นต้องมีการเรียงลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนางบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพองบประมาณมีน้อยบางวัดที่มีการก่อสร้างงบประมาณหรือทุนทรัพย์ค่อนข้างหายากเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องไม่ทันการณ์ เพราะมีความล่าช้าระบบการดูแลและการบริหารงบประมาณของวัด บางวัดไม่โปร่งใสไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยเงื่อนไขการไว้วางใจบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของวัดมากเกินไป บางวัดประสบปัญหาเรื่องบุคคลที่รับผิดชอบและบริหารด้านงบประมาณด้วยไม่มีความเข้าใจที่ชัดเกี่ยวกับรายการรับรายการจ่ายของวัด

เรื่องบุคคล

บุคลากรของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย เช่น พระวิปัสสนาจารย์ ผู้ฝึกกรรมฐาน อาจารย์นำปฏิบัติธรรม พระนักเผยแผ่ เป็นต้น ยังไม่เพียงพอ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมของวัดและชุมชนได้ เนื่องจากพระสงฆ์มีภาระหน้าที่หลายอย่าง แต่ที่กำลัง

ดำเนินการปัจจุบันทางสำนักปฏิบัติธรรมมีความต้องการบุคลากรทางด้านเผยแผ่การศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางวัดก็มีการพัฒนาอยู่เสมอ โดยส่งพระภิกษุ หรือบุคลากรด้านอื่นๆ เข้าไปศึกษาดูงานพัฒนาตนเองอยู่เสมอ พยายามพัฒนามีบุคลากรรับผิดชอบ การแบ่งหน้าที่ให้ตรงกับความถนัดของแต่ละบุคคล เนื่องจากความรู้ความสามารถของบุคลากรยังต้องพัฒนาให้เพียงพอต่อความเหมาะสม ในการบริหารวัดโดยเฉพาะในเรื่องของประสบการณ์ ปัญหาในด้านการบริหารที่เป็นระบบความจะต้องมีความเข้าใจกันระหว่างคณะกรรมการที่เป็นชาวบ้านกับพระสงฆ์อันจะยังให้สำเร็จประโยชน์ทั้งสองฝ่าย หรือความไม่เข้าใจระหว่างคณะกรรมการคณะกรรมการบริหารวัดมีเวลาน้อยไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ด้วยภารกิจหน้าที่เฉพาะตนบุคลากรบริหารวัดบางคนไม่เข้าใจหลักการบริหารวัด

เรื่องการจัดการ

สภาพการดำรงอยู่ของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลยมีหลากหลายสำหรับบทบาทการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของพระสงฆ์บางสำนักปฏิบัติธรรมพระสงฆ์ไม่มีความเอาใจใส่ในเรื่องของการชี้แนะชี้แนะเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่คนในชุมชนมักจะไม่วางประจำสำนักปฏิบัติเดินทางไปต่างจังหวัดต่างประเทศบ่อยไม่ได้สนใจในการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องปฏิบัติดังกล่าวปล่อยละเลยให้พระสงฆ์สามเณรในวัดจัดกิจกรรมทำกิจกรรมกันตามมีตามเกิด บางที่พระสงฆ์เอาใจใส่ดูแลเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณได้อย่างดีในด้านต่างๆทั้งประเพณีส่งเสริมทางด้านอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ศีลธรรมจริยธรรมในหมู่บ้านในชุมชน สามารถช่วยเป็นบุคคลไกลเกลี่ยการขัดแย้งคนในชุมชนได้ดีบางกลุ่มไม่สามารถจะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของจิตอาสา คือไม่สามารถนำปฏิบัติธรรมได้เนื่องด้วยเหตุผลหรือเงื่อนไขบางประการของวัดและชุมชนหมู่บ้านที่เป็นสภาพปัจจุบันและในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าพระสงฆ์ประสบปัญหาในเรื่องของประชาชนขาดความสนใจและเข้าใจต่องานด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน บางวัดศรัทธาชาวบ้านไม่ได้ใส่ใจในกิจกรรมและเข้าร่วมมากนักด้วยข้อจำกัดในเรื่องของเวลาบางวัดขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือผู้ที่มีเทคนิคทางศิลปะและเข้าใจต่องานด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนสื่ออบรมที่มีอยู่ไม่เพียงพอขาดการทำงานที่เป็นระบบตลอดจนถึงขาดการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีเพื่อการอบรมที่ทันสมัย

ปัญหาการบริหารในด้านบุคลากรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์(สถานที่) และการจัดการโดยส่วนมากประสบปัญหาในด้านเกี่ยวกับการปกครองการเผยแผ่งบประมาณจำเป็นต้องมีการเรียงลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนางบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพองบประมาณมีน้อยบางวัดที่มีการก่อสร้างงบประมาณหรือทุนทรัพย์ค่อนข้างหายากเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องไม่ทันการณ์เพราะมีความล่าช้าระบบการดูแลและการบริหารงบประมาณของวัดบางวัดไม่โปร่งใสไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยเงื่อนไขการไว้วางใจบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของวัดมากเกินไปบางวัดประสบปัญหาเรื่องบุคคลที่รับผิดชอบและบริหารด้านงบประมาณด้วยไม่มีความเข้าใจที่ชัดเกี่ยวกับรายการรับ รายการจ่าย

๕.๑.๓ ผลสำเร็จจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จมีหลายประการเช่นคุณลักษณะในฐานะผู้บรรยายเป็นผู้มีความรู้ความสามารถความน่าเชื่อถือบุคลิกลักษณะน่าเลื่อมใสสถานภาพและบทบาทความเป็นกันเอง การสื่อสารที่ง่ายการสร้างบรรยากาศการทุ่มเทในการเผยแผ่เนื้อหาหลักธรรมการใช้สื่อผู้ฟังและปัจจัยด้านทางสังคมคือได้แบบอย่างของครูอาจารย์ที่ดีเป็นผู้มีความตั้งใจทำงานด้านการเผยแผ่เป็นผู้มีเกียรติคุณสังคมยอมรับปัจจัยดังที่ได้กล่าวมานั้นจึงทำให้เกิดเป็นผลของการปฏิบัติงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา เกิดเป็นผลสำเร็จและมีคุณค่าแก่บุคคลและสังคมด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) **ผลที่เกิดแก่บุคคล** สำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ได้รับการยอมรับนับถือ เชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนว่าสามารถโน้มน้าวให้บุคคลปฏิบัติตามได้ง่ายหลักธรรมที่นำมาสอน และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้เกิดผลแก่บุคคลทั้งในด้านความรู้ด้านความเชื่อด้านทัศนคติ และด้านพฤติกรรมซึ่งท่านได้เผยแผ่สิ่งเหล่านี้ ทั้งในกลุ่มคนไทยตลอดจนชาวต่างชาติและต่างศาสนา ด้วย

(๒) **ผลที่เกิดแก่สังคม** สำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากความเจริญทางด้านวัตถุและความซับซ้อนของสังคมโดยเฉพาะปัญหาเรื่องการละเมิดศีลธรรมดั้งเดิมอันจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมาอีกมากมาย เช่นปัญหาเรื่องความเชื่อปัญหาทางด้านความเจริญทางวัตถุปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหา ทางด้านการเมืองการปกครอง

(๓) **ผลที่เกิดแก่พระพุทธศาสนา** ผลที่เกิดจากงานเผยแผ่ของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ทั้งหมดย่อมเกิดประสิทธิผลแก่พระพุทธศาสนาทั้งโดยตรงและโดยอ้อมดังนั้น ประสิทธิผลที่เกิดจากงานเผยแผ่ธรรมะของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลยทั้งหมดได้ ส่งผลดีต่อพระพุทธศาสนาทั้งในด้านการพัฒนาด้านการเผยแผ่และด้านปกป้องพระพุทธศาสนา

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีเรื่องที่น่าสนใจและควรแก่การศึกษาวិจัยต่อไปดังนี้

๕.๒.๑ ทักษะของพุทธบริษัทในจังหวัดเลยที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมวัดศรีอุดมวงศ์ จังหวัดเลย

๕.๒.๒ การศึกษารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุจังหวัดเลย

๕.๒.๓ ศึกษาผลสำเร็จจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดเลย